

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקטב

ערב שבת קודש

פרשת ויחי

ט"ו בטבת ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ו בטבת ה'תשע"ג - כ"ב בטבת ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ו בטבת	הלכות מלוה ולוה פרק יט-כא.	הלי שחיטה פרק ג.	מל"ת רלו.
ש"ק	ט"ז בטבת	פרק כב-כד.	פרק ד.	מל"ת רלז.
א'	י"ז בטבת	פרק כה-כז.	פרק ה.	מ"ע קצח.
ב'	י"ח בטבת	הלכות טוען ונטען.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מ"ע רמו.
ג'	י"ט בטבת	פרק דו-ו.	פרק ז.	מ"ע רמו.
ד'	כ' בטבת	פרק ז-ט.	פרק ח.	מ"ע רמו.
ה'	כ"א בטבת	פרק י-יב.	פרק ט.	מ"ע רמו.
ו'	כ"ב בטבת	פרק יג-טו.	פרק י.	מ"ע רמו.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.11	4.44.3	12.13	11.43	9.10	6.48	5.45	5.23	4.35	ו', ט"ו בטבת
5.12	4.45.0	12.13	11.43	9.10	6.49	5.46	5.23	4.35	ש"ק, ט"ז בטבת
5.12	4.45.7	12.14	11.44	9.10	6.49	5.46	5.24	4.35	א', י"ז בטבת
5.13	4.46.4	12.14	11.44	9.11	6.49	5.46	5.24	4.36	ב', י"ח בטבת
5.14	4.47.1	12.14	11.44	9.11	6.49	5.47	5.24	4.36	ג', י"ט בטבת
5.14	4.47.8	12.15	11.45	9.12	6.50	5.47	5.25	4.36	ד', כ' בטבת
5.15	4.48.6	12.15	11.45	9.12	6.50	5.47	5.25	4.37	ה', כ"א בטבת
5.16	4.49.4	12.16	11.46	9.12	6.50	5.47	5.25	4.37	ו', כ"ב בטבת

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
5:28	4:27	5:23	4:11	5:26	4:22	5:24	4:08	5:28	4:32
5:32	4:32	5:28	4:17	5:30	4:27	5:29	4:13	5:32	4:32

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

תכלית השעבוד לבוא אל הטוב האמיתי – 'ויחי'

שמה של פרשתנו מדגיש שגם לאחר פטירת יעקב נמשך עניין "ויחי יעקב" • עניינו האמיתי של "זרעו בחיים" בא לידי ביטוי דווקא בזמן השעבוד • העובדה שעל־אף קשיי הגלות דבקים בני־ישראל בקיום התורה ומצוותיה בכל התוקף, מעידה על דבקותם הנצחית והאמיתית בה' • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

יעקב:

בפירושו "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע־עשרה שנה" – איתא במדרשי חז"ל⁷ ש"ויחי יעקב", חיים אמיתיים שהם חיים טובים, היו במשך שבע־עשרה שנה שחי בארץ מצרים⁸, כמרומו גם במספרם – י"ז בגימטריא "טוב"⁹ (מה־שאינן כן השנים שלפני זה שהיו "מעט ורעים"¹⁰), ועד שעל־ידם נשלמו גם כל משך שנות חייו "כאילו כל ימיו בטובה"¹¹.

כולו, הרי, מכיוון שהכרזה זו באה בסמיכות ממש לפרשת ויחי, מובן, שיש לה קשר ושייכות מיוחד (תוכן ד) פרשת ויחי.

(7) ראה בארוכה תורה־שלמה ריש פרשתנו. וש"נ.

(8) ראה מדרש הגדול ריש פרשתנו: וכי לא חי אלא שבע־עשרה שנה בלבד? אלא שהיו בשובע בטובה ושלוש, כביכול אלו הן שראה בהן חיים. וראה גם זהר פרשתנו (רטו, ב): "הכא איקרי ויחי דהא כל יומו לא אקרי ויחי כו' הא לך שבע עשרה שנה אחרנין בענוגין ותפנוקין והנאות וכסופין, הה"ד ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" (וראה לקוטי לוי"צ ריש פרשתנו שמציין להערות על מאמר זוהרה בפ' וישב קפ, א) – לקוטי לוי"צ עמ' קמה ואילך).

(9) ראה בעה"ט ריש פרשתנו.

(10) ויגש מז, ט.

(11) תדב"ר פ"ה.

א. שבת פרשת ויחי היא "שבת חזק" – שבה מסיימים ספר שלם בתורה, וכמנהג ישראל (תורה היא¹) שבסיום הקריאה² מכריז כל הקהל "חזק חזק ונתחזק"³ – חוזק ותוקף בכל ענייניהם של בני־ישראל, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ומעלה מיוחדת ב"חזק" דפרשת ויחי – לא רק להיותו "חזק" (על סיום ספר) הראשון⁴ שבתורה⁵, אלא גם מצד תוכן הפרשה שבסיום הספר⁶ – "ויחי

(1) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קפ. סתרצ"ד סט"ז. לקו"ש חכ"ב עמ' 56 הערה 2. וש"נ.

(2) בציבור ובפרהסיא, ובברכה לפני ולאחריה (כמנהג ישראל שההכרזה ד"חזק" היא לפני הברכה שלאחרי הקריאה, ואינה חשובה הפסק).

(3) ראה שו"ע או"ח סו"ס קלט, ובנ"כ. לקו"ש חכ"ה עמ' 474. וש"נ.

(4) כידוע שגם סדר בתורה הו"ע של תורה (ראה לקו"ד ח"ד תשמו, א. ועוד), היינו, שהוא ראשון במעלה וחשיבות, ובמילא, נעשה גם ראשון בסדר כפשוטו.

(5) ובפרט שנקרא "ספר הישר", "ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים" (ע"ז כה, א), הרי בוודאי שהחזק ("חזק") שבו מוסיף חזק בענייניהם של בני', כי "מעשה אבות סימן ונתנית־כוח) לבנים" (ראה תנחומא לך־לך ט. וראה קונטרס משיחת ש"פ וירא שנה זו ס"ב).

(6) דאף שההכרזה "חזק חזק ונתחזק" קשורה עם סיום הספר

מביא רש"י פירושו¹⁹ (אלא שרש"י מפרש זה בפשוטו של מקרא²⁰) – "למה פרשה זו סתומה מכל פרשיות שבתורה, אלא כיוון שנפטר יעקב אבינו התחיל שיעבוד מצרים על ישראל, דבר אחר, למה סתומה, שביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתם ממנו. דבר אחר, למה סתומה, מפני שסתם ממנו כל צרות שבעולם" – שמביא רק שני הפירושים הראשונים והיפך הטוב, ומשמיט הפירוש השלישי ("סתם ממנו כל צרות שבעולם"), עניין טוב!

ג. ונקודת הביאור – שגם העניינים שבהמשך הפרשה הם חלק מפרשת "ויחי יעקב"²¹:

עניין ה"חיים" לאמיתו הוא – באופן שאין להם הפסק, חיים אמיתיים²². וזהו מה ש"ויחי יעקב" נאמר בהתחלת הפרשה שתוכנה אודות פטירתו של יעקב – להדגיש שגם לאחר פטירתו נמשך עניין "ויחי יעקב", כדאיאת בגמרא²³ (ומובא גם בפירוש רש"י בהמשך הפרשה²⁴) "יעקב אבינו לא מת... מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"²⁵, שעלידי זה מתגלה עניין החיים לאמיתו²⁶ שאין לו הפסק. זאת ועוד: מכיוון שבגלוי ובחיצוניות רואים מצב הפכי, עד כדי כך, שיש מקום לשאלה בתורה "וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא"²⁷, ואף-על-פי-כן, מגלה תורת אמת

וכן מצינו במדרש¹² בביאור הטעם "למה פרשה זו סתומה מכל פרשיות של תורה... מפני שסתם ממנו כל צרות שבעולם".

ומזה מובן גודל החיזוק שנעשה על-ידי ההכרזה ד"חזק חזק ונתחזק" בסיומה של פרשת "ויחי יעקב" – שאצל כל אחד ואחד מישראל (שהוא בדוגמת "יעקב", שנקרא "ישראל", ועל שם זה נקרא גם כל אחד ואחד מישראל¹³) נעשה מעמד ומצב ד"ויחי (יעקב)", "שסתם ממנו כל צרות שבעולם", ומכאן ולהבא נעשה אצלו שלימות הטוב הנראה ונגלה, חיים טובים בגשמיים וברוחניות גם יחד, ועד ש"כל ימיו בטובה".

ב. אמנם, עדיין אינו מובן הקשר והשייכות להמשך הפרשה:

אף-על-פי שבהתחלת הפרשה נאמר "ויחי יעקב" – הרי, מיד בפסוק שלאחריו נאמר "ויקברו ימי ישראל למות", וכן שאר העניינים שבהמשך הפרשה (ברכתו של יעקב לאפרים ומנשה¹⁴, וברכתו של יעקב לבניו¹⁵) הם בקשר ובשייכות למיתתו של יעקב, עד (קרוב) לסיום הפרשה שבה מדובר אודות מיתת יעקב וקבורתו במערת המכפלה¹⁶.

ויתרה מזה:

אפילו בהתחלת הפרשה, "ויחי יעקב", מפרש רש"י (פשוטו של מקרא¹⁷) "למה פרשה זו סתומה, לפי שכיוון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד שהתחילו לשעבדם¹⁸. דבר אחר, שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו", היינו, שגם בהתחלת הפרשה נרמזו עניינים של היפך הטוב, התחלת השיעבוד וסתימת הקץ. ובפרט כשמעיינים בדברי המדרש¹² שממנו

(12) ב"ר ריש פרשתנו.

(13) ראה אגה"ק ס"ז בפירוש הכתוב (וישלח לג,כ) "ויקרא לו אל אלוקי ישראל" – ש"נשמתו (של יעקב)... כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם... נשמת ישראל סבא הכלולה מכל הנשמות".

(14) מח,ט ואילך.

(15) מט,א ואילך.

(16) שם,לג ואילך.

(17) פרש"י בראשית ג,ח, שם,כד, ועוד.

(18) הביאור בזה – ראה לקמן ס"ח (בגוף השיחה).

(19) ראה בארוכה לקו"ש חט"ו עמ' 423 ואילך – ביאור טעם השניוניים בין דברי המדרש לפירוש רש"י. עיי"ש.

(20) ובפרט שאינו מקדים "רבותינו דרשו", וכיו"ב (ומה שבכמה דפוסים הובא בסיום הפירוש הציון לבר"ר – ה"ז הוספת המעתיקים (המדפיסים), כדמוכח מכתבידי ודפוסים המדוייקים).

(21) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש שם עמ' 427 ואילך.

(22) ולכן, אמיתת עניין החיים הוא אצל הקב"ה לבדו – מקור החיים, כמ"ש (ירמי' י,י) "ה' אלוקים אמת הוא אלוקים חיים", ואומר (תהילים לו,י) "כי עמך מקור חיים" (וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"ד – שיעורי היומי דערב שבת).

(23) תענית ה,ב.

(24) מט,לג.

(25) ולהעיר מפרש"י תענית שם: "ודחנטו חנטייא – נדמה להם שמת, אבל חי היה", היינו, שלא מת גם בגוף (ראה לקו"ש חכ"ו עמ' 7 ואילך. וש"נ).

(26) להעיר, שמידתו של יעקב היא מידת האמת, כמ"ש "תתן אמת ליעקב". וראה תורת לוי"צ (לתענית שם – ס"ע ז) ש"אמת ליעקב" הוא תיבות "יעקב לא מת".

שאו רואים באופן גלוי לעין כל שדביקותם בה' היא נצחית ואמיתית (שלא שייך שינוי והפסק ח"ו), "זרעו בחיים", "ויחי יעקב" לאמיתתו. ונמצא, שגם צרת השיעבוד וסתימת הקץ הוא חלק מ"ויחי יעקב" – מכיוון שהמטרה והתכלית היא לגלות את עניין "ויחי יעקב" ("זרעו בחיים") לאמיתתו.

ה. על-פי זה יש לבאר גם קשר ושייכות פרשת ויחי לזמן שבו קורין פרשה זו – חודש טבת.

שהמציאות היא ש"יעקב אבינו לא מת... (ומוסיף תיבה – מדגיש) מקרא אני דורש שנאמר²⁷ ואתה אל תירא עבדי יעקב נאום ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" – הרי שלילת הקאסלקא-דעתך מדגישה יותר תוקף העניין, על-דרך שטר שיצא עליו ערעור ונתקיים בבית-דין²⁸, כיתרון האור מן החושך²⁹.

ד. ועל-דרך זה מובן בנוגע לפירוש רש"י –

לאחרי כל העניינים שעברו בני-ישראל במשך קרוב לאלפיים (!!) שנות גלות קשה ומרה – הרי בוודאי ובוודאי שמעלתם של ישראל היא בתכלית הגילוי

בחודש טבת – מצינו ב' קצוות: מחד גיסא – עניין טוב, כמודגש בשם "טבת" שיש בו אותיות "טב", וכמרומו גם בדרשת חז"ל³⁴ על הפסוק³⁵ "ותילקח אסתר אל המלך אחשוורוש... בחודש העשירי ("העשירי יהיה קודש"³⁶) הוא חודש טבת", "ירח שהגוף נהנה מן הגוף", כידוע³⁷ הרמו שהגוף שלמעלה (יש האמיתי) נהנה כביכול מן הגוף שלמטה (יש הנכרא), ועד שמתאחדים ונעשים דבר אחד, ישראל וקוב"ה כולא חד³⁸. ולאידך גיסא – עניין היפך הטוב, "צום העשירי"³⁹, שסיבתו "ותבוא העיר במצור"⁴⁰, התחלת כללות עניין החורבן והגלות, שלכן, עשרה בטבת חמור יותר משאר ג' הצומות ש"אפילו היה חל בשבת לא היו יכולים לדחותו ליום אחר כו"⁴¹. והתיווך שביניהם – שהתכלית והמטרה של

שפרשה זו סתומה לרמז על סתימת עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד, ועל סתימת הקץ: אמיתת עניין "זרעו בחיים" (שאו "אף הוא בחיים") – מצד דביקותם ב"ה' אלוקים חיים", "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולם"³⁰, על-ידי קיום התורה ומצוות – מודגש בעיקר [לא במצב ש"סתם ממנו כל הצרות שבעולם", אלא] במצב של "צרת השיעבוד", ובזה גופא באופן של סתימת הקץ, שלמרות קשיי הגלות כו' עומדים בכל התוקף על קיום התורה ומצוות [כמודגש גם בפרשה שמתחילים לקרוא בתפילת מנחה, "ואלה שמות בני-ישראל הבאים מצרימה"³¹, ואיתא במדרש³² "ראובן ושמעון נחתין, ראובן ושמעון סלקין", "שלא שינו את שמם ואת לשונם כו"³³].

(27) ירמיהו ל.י.

(28) ראה טושו"ע חו"מ ר"ס מו. שם ס"ז. סמ"ע שם סקכ"ב.

(29) קוהלת ב.יג.

(30) ואתחנן ד.ד. וראה אדר"ג ספל"ד.

(31) ר"פ שמות.

(32) ויק"ר פל"ב, ה. וש"ג.

(33) ואפילו אם ישנם כאלו שבגלוי ובחיצוניות שינו שמם ולשונם כו' – ה"ז בחיצוניות בלבד, כפס"ד דתורת-אמת שרצונו האמיתי של כאו"א מישראל "להיות מישראל, לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות" (רמב"ם הל'

גירושין ספ"ב).

(34) מגילה י.ג.א. הובא בפרש"י עה"פ.

(35) אסתר ב.טז.

(36) בחוקותי כז, לב.

(37) ראה לקו"ש חט"ו עמ' 382 ואילך. וש"ג.

(38) ראה זח"ג עג,א.

(39) זכריה ח, יט.

(40) מ"ב כה.ב. ירמיהו נב, ה.

(41) אבודרהם הלכות תעניות. הובא בב"י לטווא"ח סתק"ג.

* * *

1. על-פי זה מובן שההכרזה "חזק חזק ונתחזק" שבסוף פרשת ויחי, היא נתינת כוח, עידוד וחזוק בנוגע לכללות מעשינו ועבודתנו כל משך זמן הגלות:

כשנמצאים בגלות, ב"צרת השיעבוד", ובאופן של סתימת הקץ (שלא יודעים מתי תהיה הגאולה) – יכולים לבוא למצב של נפילת הרוח, עד לייאוש, ח"ו. ועל זה באה ההוראה והנתינת-כוח מפרשת ויחי – שצריכים לידע שהמטרה והתכלית של "צרת השיעבוד" וסתימת הקץ⁵¹, היא, בשביל העילוי ושלימות הטוב – לגלות את עניין "ויחי יעקב" (על-ידי זה ש"זרעו בחיים") לאמיתתו.

ולא עוד, אלא, שגם כשנמצאים בגלות, בארץ מצרים ("כל המלכיות נקראו על שם מצרים על שם שהם מצירות לישראל"⁵²), יכול להיות מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים", חיים טובים (לא רק ברוחניות, אלא) גם בגשמיות (כמו י"ז שנות חייו של יעקב בארץ מצרים), שעל-ידי זה מיתוסף גם ב"ויחי יעקב" ברוחניות, על-ידי קיום התורה ומצוות, מתוך מנוחת הנפש והגוף⁵³.

ועניין זה (שגם בארץ מצרים, זמן ומצב הגלות, יכול להיות "ויחי יעקב", חיים טובים) מודגש ביותר בסוף זמן הגלות – ימינו אל⁵⁴:

51) להעיר גם מפירוש הכלי"קר (ריש פרשתנו) בביאור העילוי דסתימת הקץ – "שימשך נוק גדול מן ידיעת הקץ... שהגאולה לא תהיה בימימים לא ידרשו את פני ה' לבקש על הגאולה... ויבקשו לישב ישיבה של קבע בארצות העמים להיות להם אחוזה בארצותם כתושבים וכמתייאשים מן הגאולה, ע"כ סתם וחתם ה' הקץ האחרון כדי שבכל דור ודור יבקשו את פני ה' ואת דוד מלכם, ולא יבקשו להיות תושבים בארצות העמים ויהיו מחכים קץ ישועתו תמיד", היינו, שסתימת הקץ מעוררת את הבקשה לגאולה, שעי"ז ממהרים ומביאים בפועל את הגאולה (דמכיון ש"אינן דורשין את פני ה' בכל לב להביאם אל ארצם ע"כ הקב"ה מניחם שמה").

52) ב"ר שבהערה 45.

53) ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ט.

54) להעיר גם מפירוש רבינו בחי (ריש פרשתנו), ש"מ"ש את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, הכונה לימות המשיח בקץ הגלות הזה הארוך שאנו עומדים בו היום, כי כל ענייני יעקב ומקוריו הם רמז לגלותנו השלישי הזה כו".

"צום העשירי", התחלת עניין החורבן והגלות, באופן של היפך הטוב, היא, כדי שעל-ידי זה יבואו לשלימות הטוב (טבת), ועד לעצם הטוב, שהרי עשירי בטבת נקרא "עצם (היום הזה)"⁴², היינו "עצם ה"טבת", עצם הטוב – כש"צום העשירי... יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים"⁴³, יום טוב גדול יותר מהימים טובים שעל-דרך הרגיל, כיתרון האור מן החושך⁴⁴.

והכוח לזה – מפרשת ויחי, בה מודגש שהתכלית והמטרה של צרת השיעבוד (במצרים, שורש לכל הגלויות⁴⁵) עד לסתימת הקץ, היא, שיתגלה עניין "ויחי יעקב" ("זרעו בחיים") לאמיתו, ועל-דרך זה בעשרה בטבת, שהתחלת החורבן והגלות היא כדי לגלות את הקשר העצמי של ישראל עם הקב"ה, שזהו מה שנאמר בעשרה בטבת "בעצם היום הזה" כמו ביום-הכיפורים⁴⁶, "יעיצומו של יום"⁴⁷, שבו מאיר ומתגלה הקשר העצמי דישאל עם הקב"ה – בחינת היחידה⁴⁸, "יחידה לייחדך"⁴⁹ (כמו שנתבאר לעיל בארוכה⁵⁰)...

42) יחזקאל כד.ב. – ומטעם זה היה דוחה שבת כמו יוה"כ פ שנאמר בו בעצם היום הזה (אבודרהם וב"י שם).

43) זכריה שם. וראה רמב"ם סוף הל' תעניות.

44) להעיר שהתחלת וראש חודש טבת – בימי חנוכה, שבהם מודגש העניין דהפרכת החושך, "והו' גיה חשכי" (ראה תר"א מקץ מ.ב ואילך. ובכ"מ).

45) ראה ב"ר פט"ו, ה. לקו"ש חט"ז עמ' 91. וש"נ.

46) להעיר שיוה"כ פ וצום העשירי הם "בעשור לחודש", ולא עוד, אלא, ש"צום העשירי" הוא "בחודש העשירי בעשור לחודש", עשירי שבעשירי, היינו, שהשלימות ד"עשירי" – "העשירי יהיה קודש" – מוגשת ב"צום העשירי" עוד יותר מאשר ביוה"כ פ, די"ל, שזהו מצד העילוי דיתרון האור מן החושך.

47) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג"ד.

48) ראה ברכת עיוהכ"פ תשמ"ו ס"א. וש"נ.

49) ראה ד"ה אני ישנה תש"ט (סה"מ תש"ט עמ' 118 ואילך) שדווקא בזמן הגלות מאיר בחי' יחידה שבנפש שעליה אומרים חבוקה ודבוקה בך... יחידה לייחדך שדבוקה תמיד בעצמות א"ס. ושם: "ובכוח זה עמדו ישראל נאמנים להו' בגלות מצרים שלא שינו שמם לשונם כו', ובכוח זה עמדו ישראל בגלות מדי ויוון כו'", וממשיך לבאר בנוגע לגלות זה האחרון חושך כפול ומכופל בעקבות משיחא.

50) קונטרס משיחות פ' ויגש ט' טבת, ויום א' פ' ויחי עשרה בטבת, שנה זו.

הכפתורים⁵⁶, ועכשיו "עמידו הכן כולכם"⁵⁷ לגאולה האמיתית והשלימה שאין אחריה גלות⁵⁸ – ומכיוון שכן, הרי בוודאי שמכאן ולהבא (על כל פנים) צריך להיות מצב ש"סתם... כל צרות שבעולם", הן בנוגע לצרותיו של כל אחד ואחד מישראל בתור איש פרטי, והן בנוגע לצרות כללי ישראל, ובפשטות, שגם ברגעי הגלות האחרונים נעשה אצל כל אחד ואחד מישראל מעמד ומצב של "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" – שכל רגע ורגע מרגעי הגלות האחרונים (אפילו לא יום שלם, ועל-אחת-כמה-זכמה לא שבוע וחודש, עד לשנה, ועל-אחת-כמה-זכמה לא י"ז שנה ח"ו), שלהיותו משך זמן יש בו שינויים, ולכן שייך לקרותו בשם "שנה" מלשון שינוי⁵⁹ – נעשה רגע זה (עם כל השינויים שבו) באופן ד"שבע עשרה (שנה)", בגימטריא "טוב", עד לשלימות הטוב כפי ששייך בזמן הגלות, ותיכף ומיד – שלימות הטוב האמיתי, בגאולה האמיתית והשלימה.

ז. ויש להוסיף בנוגע ללימוד והוראה בעבודתו של כל אחד ואחד מישראל – "החי יתן אל לבו"⁶⁰ – ממה שכתוב "ויחי יעקב בארץ מצרים": העניין ד"ויחי גו' בארץ מצרים" (שגם בארץ מצרים נעשה מעמד ומצב ד"ויחי", חיים טובים), הוא, על-ידי עבודתו המיוחדת של יעקב ("ויחי יעקב בארץ מצרים") תורה⁶¹, היינו, שהתורה, נותנת כוח שגם בארץ מצרים יוכל להיות מעמד ומצב ד"ויחי"⁶².

בהתחלת זמן הגלות היה מקום ל"צרת השיעבוד", עד לקושי השיעבוד כו', כדי לגלות את מעלתם של ישראל, הקשר העצמי דישראל עם הקב"ה, שלמרות קשיי הגלות עומדים בכל התוקף עד למסירת נפש על קיום התורה והמצוות, כנ"ל. אמנם, לאחר כל העיניים שעברו בניישראל במשך קרוב אלפיים (!! שנות גלות קשה ומרה – הרי בוודאי ובוודאי שמעלתם של ישראל היא בתכלית הגילוי (גם לעיני כל עמי הארץ), ואין עוד צורך בצרת וקושי הגלות.

– ובפרט לאחר ההכרזה וההודעה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו⁵⁵, שכבר סיימו כללות העבודה בזמן הגלות, גם "צחצוח

(55) להעיר, שבסיום פ' ויחי היא – הבטחתו של יוסף ש"אלוקים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב", הבטחה על יצי"מ, שהיא שרש לכל הגאולות, עד לגאולה האמיתית והשלימה – "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

ולהעיר גם מהמבואר במק"א (קונטרס משיחות ש"פ ויחי תשמ"ז. לקו"ש חכ"ה עמ' 474 ואילך) שסיום הפרשה ממש (שבסמיכות לזה באה ההכרזה "חזק חזק ונתחזק") הוא "וישם בארון במצרים" – שהעובדה יוסף נשאר יחד עם בניי בארץ מצרים (דלא כיעקב שהעלוהו מיד לארץ ישראל) נותנת חיזוק לעבודתם של ישראל בזמן הגלות*, כמודגש גם בדורנו, שמקום מנוחתו כבוד של יוסף שבדורנו – בחוץ לארץ (מצרים), חיזוק ונתינת-כוח להשלים מעשינו ועבודתינו ברגעי הגלות האחרונים, עד שיוצאים מהגלות אל הגאולה, ויוסף שבדורנו בראשו – "הקיצו ורננו שוכני עפר"^{**}.

56 ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.
57 אג"ק שלו ח"ד עמ' רעט. וש"ג.
58 ראה מכילתא בשלח טו, א (הובא בתוד"ה הג' ונאמר – פסחים קטז,ב).
59 עבוה"ק ח"ד פי"ט, ועוד.
60 קוהלת ז,ב.
61 כידוע שג' האבות הם כנגד ג' הקווין דתורה עבודה וגמ"ח: עניינו של אברהם – גמ"ח, עניינו של יצחק – עבודה, "עולה תמימה", ועניינו של יעקב – תורה (מגלה עמוקות אופן רג (בסופו). מגלה עמוקות עה"ת ר"פ לך-לך, ועוד).
62 להעיר גם מהמענה של רבינו הזקן על שאלת הצ"צ היתכן שיעקב אבינו, בחיי האבות, יהיה מבחר שנות חייו י"ז שנה שגר בארץ מצרים – "כתיב ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה, ואיתא במדרש – מובא ברש"י – א"ר נחמיה להתקין לו בית תלמוד שתהא שם תורה ושיהי

(*) דוגמא לדבר – מ"ש בהתחלת פרשתנו (מחז), "ואני בבואי מפרדן מתה עלי רחל... בדרך... ואקברה שם גו", "ע"פ הדיבור קברתיה שם שתהא לעזרה לבניה... יוצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים... והקב"ה משיבה יש שכר לפעולתך גו' ושבנו בנים לגבולם" (פרש"י עה"פ), מסירות נפשה של רחל להשאר בחוץ לארץ בשביל לעמוד לבניה (ראה בארוכה לקו"ש ח"ל ע' 236 ואילך), ועד"ו ביוסף – בנה של רחל (ראה גם שוה"ג הב').

(**) להעיר שיום חמישי, א"ץ (טוב לישראל) טבת, שמתברך משבת זו, הוא, סיום אמירת הקדיש במלאות י"א חודש הסתלקותה של הרבנית הצדקנית ז"ע ז"ע (בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, יוסף שבדורנו). ולהעיר מהרמז בפרשתנו ע"ד פטירת רחל, "אשת נעורים" (ראה סנהדרין כב,סע"א ואילך ובחדא"ג מהרש"א (הובא בלקו"ש שם ס"ד)). וראה גם לעיל שוה"ג הא'.

והיבור בין העבודה בלימוד התורה (וענייני קדושה בכלל) לעבודה בענייני העולם (עולם מלשון העלם⁶³, עד למעמד ומצב דארץ מצרים), שעלידי זה יכול להיות גם בארץ מצרים "ויחי יעקב", חיים אמיתיים על-פי התורה, שעלידה נעשים ישראל חד עם קוב"ה³⁸, מקור החיים.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויחי, ט"ז בטבת ה'תשמ"ט; התוועדות תשמ"ט כרך ב, עמ' 148-154)

63 לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.

ובפרטיות יותר - שלימוד התורה פועל וחודר גם בארץ מצרים, היינו, שאין זה באופן שלימוד התורה שייך רק לבית-הכנסת ובית-המדרש, ד' אמות של תורה, אלא שפועל וחודר גם בעולם, עד לארץ מצרים, ובסגנון אחר - שנעשה קשר

השבטים הוגים בתורה, ופירש, "להורות לפני גושנה", שע"י לימוד התורה מתקרבים להקב"ה, ועי"ז הנה גם במצרים נעשה "ויחי" ("היום יום" ח"י טבת. וראה בארוכה לקו"ש ח"י עמ' 160 ואילך).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמויכן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

שלימות "ויחי" – בגאולה השלמה

אין בכוחנו להבין את גודל הרחמנות עלינו...

ובפשטות – שכל בני־ישראל יוצאים מהגלות, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובכנותינו", ו"כספם וזהבם אתם", כל ענייני העבודה, הן מטלטלין והן קרקעות, ובאים לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", כולל – "ירחיב ה' אלקיך את גבולך", ארץ קיני, קניזי וקדמוני. ועוד לפני זה, כאשר נמצאים עדיין ברגעי הגלות האחרונים – נעשה העניין ד"ויחי יעקב בארץ מצרים". אבל העיקר הוא, שמהעניין ד"ויחי יעקב בארץ מצרים" באים תיכף ומיד ממש לשלימות העניין ד"ויחי" – בארץ־ישראל, בגאולה האמיתית והשלמה.

שהרי כבר מזמן נשלמו "שבע עשרה שנה" בארץ מצרים (גלות), ולא עוד, אלא שמ"שבע עשרה שנה" נעשה שבע־עשרה מאות שנה... ולאחרי כן היתוספו עוד מאתיים שנה, ובמילא, צועקים בני־ישראל "עד מתי" ... "ויפל איז אַ שיעור מאַטערן אידן אין גלות"? (=כמה המידה להתיש יהודים בגלות)... הקב"ה חפץ בהנאה ונחת רוח כו' – "געזונטער־הייד" (=שיהיה לבריאות)... שיביא את משיח צדקנו, ואז תהיה לו נחת רוח בתכלית השלימות, תענוג בורא ביחד עם תענוג נברא!...

ומה מקום לחילוקי דעות לכאן ולכאן כו' – על חשבונם של יהודים שמתייסרים בגלות... (היפך פסק־דין התורה, שאפילו פועל הכי פשוט, מגיע לו "כסעודת שלמה בשעתו", ואפילו אז – "לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב"), ונוסף לכך שבני־ישראל מתייסרים בגלות – הרי גם "שכינתא בגלותא" ... ובמילא, צועקים בני־ישראל "עד מתי"...

ולהוסיף, שגודל הרחמנות על בני־ישראל שנמצאים בגלות הוא שלא בערך לגבי גודל הרחמנות שאנו מבינים ומשיגים, ולכן מבקשים מהקב"ה "ברחמיך הרבים רחם עלינו" – לפי שהרחמנות האמיתית, אין בכוחנו להשיג, כי אם "ברחמיך הרבים" דווקא, בחינת הרחמנות שלמעלה מסדר ההשתלשלות, למעלה מבחינת הרחמנות של השבטים, ולמעלה מבחינת הרחמנות של האבות, היינו, שאפילו אם מצד דרגתם של השבטים או האבות יש נתינת מקום לביאור והסבר על עניין הגלות (אף שהסבר זה אינו מתקבל בשכל...), הרי מצד בחינת "רחמיך הרבים", כפי שהוא יתברך יודע את גודל הרחמנות האמיתית – אין שום מקום כלל להסבר וביאור על אריכות הגלות!...

ומכיוון שכן, הרי בוודאי ובוודאי שמשיח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד, בשעתא חדא וברגעא חדא, "משיח נאו", "ארו עם ענני שמיא", ולאמיתתו של דבר – לא זקוקים בני־ישראל ל"ענני שמיא", שהרי בני־ישראל הם בדרגה נעלית יותר מ"ענני שמיא", כך ש"ענני שמיא" הם אלו שזקוקים לבני־ישראל!...

(מהתועדות שבת־קודש פרשת ויגש, ט' בטבת ה'תשמ"ו; התועדות ה'תשמ"ו כרך ב, עמ' 280-279 – בלתי מוגה)

על משמר שמי"ר

מיום הקמת ארגון האקדמאים שומרי מצוות – שמי"ר – עורר הרבי ודחק וזירז את מייסדיו ופעיליו לנצל את האפשרויות שבידם • "כל יום בלתי מנוצל הוא יום של אבידה שאי אפשר להחזירה", כתב • עם התחלת הפעולות בפועל דאג הרבי לתמיכה ולתקציב קבוע, ומדי פעם השתתף בתמיכה חד-פעמית • רשימה שנייה

מאד גם עבור ההסתדרות הגשמית הטובה של האקדמאים.

הרבי מוסיף לציין "אקווה שרשימת השיחה בינינו נשמרה, ואין צורך לחזור עליה שוב". אגב, לימים ניתנה הוראה לתרגם שיחה זו [נדפסה בגיליון קודם] לרוסית ('ימי תמימים' כרך ו' עמ' 180).

לעורר העולים על יוקר התורה

ביתר פירוט כתב הרבי לפרופ' ירמיהו שי' ברנובר באיגרת מכ"ב באייר תשל"ג ("מר ירמיהו שי' המכונה פרופסור בראנאווער") – אגרות קודש שם (עמ' ריב ואילך):

תודה רבה בעד הבשורה טובה מכמה פעולות ארגון האקדמאים בארץ הקודש תיבנה ותכונן... הרבי ממשיך ותובע:

מוכרחת בזה זריזות גדולה, על כל פנים בענין הרישום וההתכתבות עם כל אלה שיש תקוה שסוף כל סוף יצטרפו לאירגון האקדמאים. כונתני... שבסמיכות ממש לעלייתם לארצנו הקדושה של אקדמאים יודיעו להם שיש ארגון אקדמאים זה, והכתובת שלו, וחומר של תעמולה על כל פנים בקיצור נמרץ, בצירוף הזמנה להרשם בתור חבר פשוט מבלי כל התחייבות מראש, וכפי שדברנו

ההכרח בפעילות רחבה

"יש אפשרות לפעילות עניפה. ולכן כל יום בלתי מנוצל הוא יום של אבידה שאי אפשר להחזירה" – כתב הרבי אודות ארגון שמי"ר, בכ' טבת תשל"ג (אגרות קודש כרך כח, עמ' פט). מפעם לפעם התעניין הרבי "מה בקשר לפעולות האקדמאים..." ('ימי תמימים' כרך ו' עמ' 73) "שיש לעשות ולפעול" (שם עמ' 81), "לברר אם אפשר להעביר ברדיו ברוסית עניני יהדות ("אידשקייט"), לדבר בעניין זה עם האקדמאים, ואולי אפשר למסור [להדפיס בעיתונות] גם במודעה שבשאלות בענייני אידשקייט יהיה אל מי לפנות" (שם עמ' 190).

מחודש מנחם אב תשל"ב החלה פעילות שוטפת (השווה: 'ימי תמימים' כרך ו' עמ' 76). במכתב מכ' טבת תשל"ג (אגרות קודש כרך כח עמ' פט – תרגום מרוסית) ששיגר הרבי למי ששימש בתפקיד המזכיר בתקופה הראשונה – מר אלחנן בצלאל שי' שיף, כתב בקשר לאגודת האקדמאים:

איני אוהב לתת מוסר ולהוכיח חסוֹשֵׁלום, ומטרת מכתב זה היא להזכיר שוב פעם על מה שדובר בעת הפגישה עם האקדמאים בניו יורק, בקשר להכרח הפעילות הרחבה, שהיא חשובה

שהרי מובן שבזה צריכה להיות כל הדעה אך ורק לראשי "שמיר" ותנאי עיקרי הוא.

(3) אזכיר על הציון לכל הנזכר לעיל – שיהא כדבעי ולקידוש שם שמים.

הרב ישראל לייבוב היה מראשי המתעסקים מייסדים (ראה 'ימי תמימים' כרך ו' עמ' 73 ; 76), ולא אחת ביקש הרבי (ראה שם עמ' 186): "צריך הכול להיות עלידי ר' ישראל שי' לייבוב, גם כסף עבור הדפסה לר' ברנובר עלידי הרב לייבוב" (וראה שם עמ' 188).

בערב שבת קודש פרשת שקלים תשל"ג מדווח ר' אברהם גודין לרב חודקוב:

"בארגון אקדמאים אין חדשות מיוחדות. ביום ראשון אי"ה ניסע לירושלים יחד עם ר' ישראל שי' לייבוב וגם נשתדל לראות את הדירה החדשה שמציעים לארגון".

ושוב בערב חג השבועות תשל"ג:

"אתמול נסענו עם ר' ירמיהו ברנובר ובצלאל שיף לירושלים. יש הצעות אחדות של דיור, נקווה שעכשיו אי"ה כבר יסודר העניין".

בחודש אייר תשל"ב היתה הוראה ממזכירות הרבי לשלב את הרה"ח ר' בצלאל שיף בעבודה ("לנצל היטב האפשרויות... וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לו מה יכול לעשות... וצריכים לשים לב לכך") – 'ימי תמימים' כרך ה' עמ' 310.

בערב שבת קודש פרשת תצוה תשל"ג מדווח הרה"ח ר' אברהם גודין:

"לכ"ק אדמו"ר שליט"א,

"התקיימו ההרצאות הראשונות במרכזי קליטה שאורגנו עלידי ארגון האקדמאים.

"הסדר הוא, שאני מתקשר עם מרכז הקליטה ומקבל הסכמה לארגן הרצאה ואחר-כך בצלאל שיף מסדר את כל הפרטים.

"עד כה התקיימו הרצאות באשדוד, נתניה, אשקלון. הארגון [גם] מסר חומר הסברה ברוסית למכון להכשרת עולים חדשים לעובדים סוציאליים.

"במרכז הקליטה בנתניה שבו התקיימה ההרצאה (המרצה ר' יצחק שיחי' זילבר) ביקשו חומר הסברה ברוסית.. ר' בצלאל שי' ייסע לשם. "...התגובות על ההרצאות הן חיוביות."

כאן [=ב'יחידות' של פרופסור ברנובר בחודש שבט תשל"ג]...

כדוגמה לעניינים החופים שעל הפרק ("שיש להם קדימה ושהזמן גרמא") מציין הרבי:

...לעורר על דבר קביעת עתים בתורה ולדבר בנוגע ליוקר התורה וחשיבותה ואין שהיא תורה והוראה גם בנוגע למעשה בפועל בחיי היום-יום בימינו אלה ובכל מקום, ובפרט בארצנו הקדושה.

הנה לקט מהוראות הרבי לארגון האקדמאים:

1. אין הכרח לשאול על כל פרט בניו יורק, וברוב המקרים מספיקה התייעצות הנהלת ארגון האקדמאים ומן הסתם אחר כך ישלחו לכאן את דו"ח האסיפה (כ' טבת תשל"ג – כרך כח עמ' צ').
2. את מי לצרף לעבודת ארגון האקדמאים – מובן שבזה עליהם להחליט על אתר לאחרי שידבר עם [=יראין את] המועמדים וכו'. (כ"ב אייר תשל"ג – שם עמ' ריז).

3. בנוגע לסטודנטים מבין העולים החדשים – כדאי להתעניין באיזה אופן לנצל זה (חודשי הקיץ, שזמן רב בכמות עומד לרשותם – אפילו אלה שלומדים שיעורי קיץ) למטרות ותכניות ארגון האקדמאים (שם).

4. ובוודאי כיון שכבר נכנסו למעונם החדש בירושלים עיר-הקודש תיבנה ותכונן, יתקדמו ויתרחבו הפעולות בקצב מהיר (כ"ד תמוז תשל"ג – שם עמ' רסז).

5. לעורר את שמי"ר וצא"ח שישנם פליטים מבוגרים יותר מנוער שמגיעים ואין מי שיתעסק איתם, לדאוג שיהיה מי שיטפל לקרבם וכו', ויקבלו אותם אנשים ונשים וכו' (מזכירות הרבי – 'ימי תמימים' כרך ז ע' 286).

החלטות בסמכות ראשי שמי"ר

- כששאל ר' בצלאל שיף את הרבי בדבר הוצאת עיתון עלידי שמי"ר כתב הרבי ("א תמוז תשל"ד – אגרות קודש כרך כט עמ' קצט):
- (1) בכלל-הג"ל נחוץ וטוב וכו', באם יש כאלו שיתעסקו בזה וכן בהפצה.
 - (2) בטח לא יתערבו כל אלה ברוחניות העיתון

ירמיהו שי' בראנאווער סיפר קצת בהתפעלות רבה מביקורו אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א וסיפר קצת מהיחידות שלו שכ"ק אד"ש הטיל עליו לנהל את איגוד האקדמאים וכו', ואמר שמתפלא ביותר שכשחזור לארץ־הקודש לא ראה תזוזה ניכרת אצל אנ"ש לפעילות אחר כל התביעות מכ"ק אד"ש.

הרבי תומך כלכלית בארגון

"בהמשך למה שאמרתי לו [=ביחידות] שתשולם משכורת של מזכיר לשנה שלמה... הרי נוסף על זה, הוקבע מכאן סכום של \$500 ומציאו לו [זה] כשהיה[ה] לו בזה צורך..." - כותב הרבי (אגרות קודש כרך כח עמ' ריג).

וראה "ימי תמימים" כרך ו' עמ' 76: והבטיחו לתת להם 1000 לירות לחודש; ושם עמ' 79; 122; 149; 157 ("בדבר התמיכה וההלוואה להוצאת הדו"רחון שלכם עומדת בתקפה"); עמ' 199 ("למסור לאיגוד האקדמאים סך 5000 ל"י כתרומה חד"פעמית"); ובעמ' 379 "להמשיך במשך עוד שנה אחת את התמיכה להם בסך אלף (1,000) דולר לחודש" (ז' שבט תשל"ה - שם עמ' 391); וראה עוד עמ' 393; 417.

בחדש ניסן תשד"מ ("ימי תמימים" כרך ח' עמ' 323) "להכולל שעלידי שמי"ר, לאחר ש... הפסיק להם ההקצבה, לתת להם מכאן ולהבא הקצבה חדשית בסך \$1,100 נוספים".

"הרב חדקוב אישר לפרופסור ברנובר שיקבל מכל הספרים שיש לנו [קה"ת] עותק אחד עבור הספרייה שמקים" ("ימי תמימים" כרך ו' עמ' 129).

עוד דיווח של ר' אברהם גודין למזכירות הרבי כב' טבת תשל"ג:

"בנוגע לארגון האקדמאים בודאי ר' ישראל שי' ליבוב כותב לך. פעמים אחדות נפגשנו עם מר קלמס, ועכשיו כשר' ירמיהו שי' ברנובר הסכים לעמוד בראש הארגון אז ה'קרח לא רק יזוז' אלא נקווה לה' יתברך שיימס לגמרי.

"במוצאי שבת קודש מקץ אי"ה תתקיים הפגישה הראשונה של ר' ירמיהו שי' ברנובר עם פעילי הארגון. הפגישה תתקיים בלוד וישתתפו בה האקדמאים מנחלת הר חב"ד ירושלים וכפר חב"ד. ר' ירמיהו הוא באמת איש מצויין, בעל מידות, עדין ועניו".

ושב מדיווח הרב אברהם גודין בערב שבת קודש פרשת מצורע, שבת הגדול, תשל"ג:

"אתמול בערב התקיימה פגישה של אקדמאים בדירתו של ר' בצלאל שי' שיף בלוד, ר' ירמיהו כיבד את המסובים במשקה שקיבל מכ"ק אדמו"ר שליט"א ומסר דו"ח מה'יחידות'.

"נקווה לה' ית' שתקוים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א והארגון יתחיל לפעול במלוא מובן המילה, ונתגבר על כל המכשולים שהארגון מוצא בדרכו, וקודם כל שאלת הדירה..."

ר' ירמיהו ברנובר נסע לרבי בחודש שבט תשל"ג. הוא נתקבל ל'יחידות' ארוכה ושמע מהרבי דברים רבים בקשר לעבודתו וניצול כישרונותיו והשפעתו לחיזוק היהדות.

בדיווח הרב אפרים וולף לרבי מכ"ב בניסן תשל"ג ("ימי תמימים" כרך ו' עמ' 128) מסופר: ככנס אנ"ש שהתקיים ביום ה' ב' דחול-המועד פסח [תשל"ג] באולם הישיבה בכפר חב"ד... ר'

פרשת ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה (מז,כח)

...הראשונים לא היו חיים, שהרי אמר כי ארד אל בני אבל שאולה (בעל הטורים)

בהיות אדמו"ר ה'צמח צדק' ילד קטן, פירש לו מורו פסוק זה (על-פי דברי בעל הטורים): "שבע עשרה השנים הטובות ביותר של יעקב היו בארץ מצרים".

שאל ה'צמח צדק' את סבו, אדמו"ר הזקן: הייתכן שיעקב אבינו, בחיר שבאבות, מבחר שנותיו היו במצרים, ערוות הארץ?

ענה לו אדמו"ר הזקן: כתיב (בראשית מו) "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה", ואמרו במדרש תנחומא (באבער) "אמר רבי נחמיה: להתקין לו בית תלמוד שתהא שם תורה, ושיהיו השבטים הוגים בתורה". כשלושים תורה – מתקריבים להקב"ה ('גשנה' מלשון הגשה וקירוב), ואז גם אם נמצאים במצרים אפשר להיות "ויחי" (בחיים אמיתיים).

(היום יום ח"י טבת עמ' יב)

* * *

המשמעות הפנימית של שאלת ה'צמח צדק':

'מצרים' מלשון מיצר וגבול, מצב שאינו מאפשר גילוי אלקותו יתברך הבלי גבול. עבודת האדם היא יציאת מצרים – לצאת מכל המצרים והגבולים, ולעבוד את ה' יתברך ללא מגבלות. אם כן – הייתכן שמבחר שנותיו של יעקב היו במצרים דווקא?

תשובת אדמו"ר הזקן היתה, שעל-ידי לימוד התורה אפשר שיהיה 'ויחי' גם ב'מצרים', כי התורה, שהיא בלי גבול, מגביהה את לומדיה מעל ומעבר לכל מדידה והגבלה.

(לקוטי שיחות כרך י, עמ' 163-165)

* * *

אך עדיין קשה: מדוע היו מבחר שנותיו של יעקב במצרים?

אלא על-ידי זה שיעקב התקין ישיבה במצרים, 'ערוות הארץ', זכה לעילוי של "יתרון האור מתוך החושך".

אולם, אדמו"ר הזקן לא אמר במפורש דבר זה לנכדו. כי את הילד צריך לחנך שצריכים להתרחק מן הרע ולא לבוא במגע אתו. אין להסביר לילד, העומד בתחילת חינוכו, את היתרון הבא מהפיכת החושך לאור.

(לקוטי שיחות כרך י, עמ' 160)

ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך (מח,כב)

"שכם" – רומז לאהבה לענייני העולם, כדכתיב (בראשית ט), "וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית", ונאמר (מלכים א יח) "ואתה הסבות את ליבם אחורנית".

”שכם אחד” – בכוחו של יוסף להפוך את בחינת ’שכם’ לבחינת ’אחד’; להפוך את האהבה בענייני עולם הזה לאהבה לאלוקות.

”על אחיך” – לאחר שהשבים כבר ביררו את חלקם, לפי מדרגתם ומעלתם, אזיי בא ה’בירור שני’ של יוסף. כי יוסף, שהיה נשמה דאצילות, היה בכוחו לברר גם בירורים שאחיו לא היו מסוגלים לברר.

(לקוטי תורה דברים דף פ, עמ’ ב)

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט,א)

ואגידה לכם: ביקש לגלות את הקץ, ונסתלקה ממנו שכינה... (רש”י)

אף־על־פי שבפועל מנע הקב”ה מיעקב לגלות את הקץ לבניו, מובן שכיוון שיעקב היה מרכבה לרצון העליון, הרי גם ה’ביקש’ שלו היה כפי הרצון העליון. יתרה מזאת, ידוע שבקשת צדיק אינה חוזרת ריקם, ובפרט כשהדבר נכתב בתורה, שאז זו הוראה נצחית לכל הדורות.

ביאור הדברים: כשם שיעקב ביקש לגלות את הקץ, כך גם עלינו לרצות ולבקש שיהיה ’גילוי הקץ’ – ביאת המשיח. כמאמר ”את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח”, ”תחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים”. בקשה זו עצמה נותנת סיוע ועידוד רב בעבודת הבורא. כנראה במוחש, שכאשר אומרים ליהודי כי ”הנה הנה משיח בא”, ו”ווי וואַנט משיח נאו” (=אנו רוצים משיח עכשיו) – הרי זה מעורר אותו ומזרזו לבטל מעליו כל עניין שיכול לעכב חס ושלום את הגאולה.

(לקוטי שיחות כרך כ, עמ’ 228)

יהודה אתה יודוך אחיך ידך בעורף אויביך (מט,ח)

לקמן בפסוק י’ נאמר ”לא יסור שבט מיהודה גו” והכוונה היא על דוד ושלמה. הקדמת ”ידך בעורף אויביך” ל”לא יסור שבט מיהודה” רומזת לכך שעוד קודם ביאת המשיח (שיהיה מזרע דוד ושלמה), והיינו כבר בזמן הגלות, נזכה למצב שאימה ופחד יפלו על שונאינו.

(קונטרסים חורף תשל”ח, עמ’ 110-111)

גור אריה יהודה (מט,ט)

כמה מהשבים נמשלו כאן לבהמות וכמה לחיות (’יהודה – אריה, יששכר – חמור, נפתלי – אילה, בנימין – זאב).

משמעותם הפנימית של הדברים:

החיות מסמלות מצב של תוקף והתגברות באהבת ה’, העלאה מלמטה למעלה; כנאמר (יחזקאל א), ”ופני אריה אל הימין” שזה בחינת ’רצוא’. ואילו בהמות מסמלות קבלת עול מלכות שמים, המשכה מלמעלה למטה; כדכתיב (שם), ”ופני שור מהשמאל”, עניין ה’שוב’.

כלומר, השבטים שנמשלו לבהמות – עבודתם היא בבחינת ’שוב’. לדוגמה: יששכר, שנמשל לחמור, עבודתו היתה ביגיעה בתורה, שעניינה המשכה מלמעלה למטה, מתוך קבלת־עול מוחלטת – ”כחמור למשא”.

לעומתם, השבטים שנמשלו לחיות – עבודתם היא בבחינת ’רצוא’. לדוגמה: בנימין שנמשל לזאב, על שם המזבח שהיה בחלקו (שהיה ’טורף’ את הקרבנות, כזאב שטורף את קורבנו). עבודת הקרבנות היא – העלאת הבהמה הגשמית למעלה.

(אור־התורה, בראשית, עמ’ 1984)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת ויחי

ט"ז בטבת

התוועדות: "בעומדנו ב'שבת חזק' – צריך כל אחד ואחד מישראל לחזק את עצמו ובני-ביתו וכל הנמצאים בסביבתו... בכל ענייני יהדות... ו'וכדאי לקשר זה עם התוועדות מיוחדת... כהמנהג בכמה קהילות קדושות בישראל, שבשבת חזק מכינים הגבאים 'קידושא רבא', ובוודאי יחזקו ויחדשו מנהג זה בכל המקומות – שבה יוסיפו באמירת דברי תורה (וגם קבלת החלטות טובות...), ויוסיפו בהשמחה לגמרה של תורה"⁵.

קריאת התורה! בזמן קריאת הפסוק האחרון של הפרשה, המסיים את כל ספר בראשית (וכן בסיום שאר חומשי תורה), מנהג ישראל לעמוד² . בסיום הספר אומר כל הציבור, ואחריו הקורא: "חזק חזק ונתחזק!"³ וגם העולה לתורה אומר זאת⁴.

יום ראשון

י"ז בטבת

תקופת טבת – היום בשעה 10:09 בבוקר.

1) לעניין קריאת "חמשה מקראות שאין להן הכרע", שאחד מהם הוא 'ארור' דפרשתנו (מטז), ראה ב'התקשרות' גיליון תמו עמ' 18 וגיליון ת"נ עמ' 17, הן ע"פ הנהוג והן ע"פ מכתב הרבי, שקוראים כרגיל לפי הטעמים (אגב, חידוש השערי אפרים בזה הובא גם בליקוטי מהר"ח, סדר קה"ת דשבת, בפרשתנו. ראה מקורות נוספים בנושא באנציקלופדיה התלמודית, ערך 'טעמי המקרא' ס"ב – כרך כ, טור תקצ"ח).

2) רצוי שהקורא יפסיק קימעה לפני תחילת הפסוק (עכ"פ עד שיסיפיקו היושבים לעמוד), כדי שהציבור ישמע היטב את קריאת הפסוק – לוח 'דבר בעתו'.

3) ראה רמ"א ס"ו ס"ק קלט שהביא מביית יוסף בשם אורחות חיים מלוניל מנהג שאומרים לכל המסיים לקרות בתורה בכל פעם 'חזק', והביאו באבודרהם סדר קריאת התורה של שבת בשם אבן הירחי, שכתב שזה מנהג צרפת ופרובינציה, ואילו מנהג ספרד [היה] לומר כן רק כשמסיימים כל ספר וספר מחומשי התורה. וראה המובא באורחות חיים להרה"צ מספינקא שם. ובפרי חדש שם כתב שהאמירה היא ע"פ מאמר רז"ל: "ארבעה צריכים חיזוק: תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך ארץ" (ברכות לבב). וראה מאור ושמש פ' פקודי בטעם הכפילה ג"פ.

וראה בעניין זה ברשימות היומן' עמ' תג, בשם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, שהטעם לאמירה זו הוא "כדי לכלול עצמו עם המאמינים הפשוטים", חיזוק "להתחיל ספר חדש", ולשאלת הרבי שאם כן, הרי זה הפסק – כיוון שעוסק בספר הבא ולא בזה שסיימוהו – היה המענה מפתגם הרוג'ובי שכל התורה מהווה "תיבה אחת", עיי"ש. רגילים לומר 'ונתחזק', על-אף שבמקור הביטוי בפסוק בשמואל ב יב (וכמצויין בס' שולחן הקריאה לברכות לבב) מנוקד: 'ונתחזק'. וראה ב'לוח השבוע' בגיליון תתפ"ח הערה 1 בארוכה בכל האמור בהערה זו ושלאחריה, וש"נ.

4) ספר המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בס' שולחן הקריאה

פכ"א כתב, שהעולה לא יאמר זאת מחשש הפסק, ובקצות השולחן סי' פד בבדי השולחן ס"ק כב הוסיף ע"ז את הטענה "שהברכה היא לעולה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו". אמנם באג"ק ח"ד עמ' יד השיב על כך הרבי: "אמירת העולה לתורה חזק חזק ונתחזק – לא חשיב הפסק, כי הוא שייך לקריאת הסיום (ראה שו"ע אדה"ז סי' קס"ז ס"ט) – שם איתא שהפסק מענייני הסעודה אינו מעכב בדיעבד בין ברכה לאכילה; ו'מותר לכתחילה אם אי אפשר בעניין אחר', ואכן, ע"פ דברי הרבי בהתוועדויות תשמ"ז ח"ב עמ' 254 הערה 31 – מוגה – "שאמירת הברכה קאי גם על העניין ד'חזק', עיי"ש, הרי זה ממש כמו שכתב הרבי בספר המנהגים ס"ע 105 בעניין מנהגנו באמירת היה"ר על התפוח בר"ה בין הברכה לאכילה: "וכיוון דא"א בענין אחר, הווי כדיעבד". וע' גם בשו"ת יביע אומר ח"א חאו"ח סי' ט, וגם הוא – העולה לתורה, שאליו מכוונת הברכה 'חזק', מצטרף לאמירה (כנראה – עם הציבור) כדי לברך גם את הקהל עימו] **אומר, כי נוסחא שלנו** – שלא כמנהג צרפת בעבר והספרדים כיום, שמברכין רק את העולה] **היא ונתחזק**", עכ"ל.
5) ספר השיחות תש"נ ח"א עמ' 233, עיי"ש.
6) ראה שו"ע אדה"ז סי' תנה ט"ו, שהחמיר בעניין מים ששהו בביתו [מגולים, ע"פ הד"מ שם, ואפילו בתוך המקרח] בשעת התקופה (ומעט אח"כ מותר – ראה שו"ע רבינו סי' ר"ד). כמו"כ כ' שם בקשר למים שבשכונת המת (בית שמת בו וב' בתים הסמוכים). [וכן אין שותים מים בשעת התקופה עצמה]. וכן הובא

יום רביעי

כ' בטבת

ישועות בקרב הארץ, כולל ובמיוחד - בנוגע ללימוד תורתו, חיבורו העיקרי, ספר הי"ד⁷.

יום חמישי,

כ"א בטבת

מדברי הרבי: "בספרי היסוד של חסידות חב"ד (תניא, תורה אור וליקוטי תורה) לא נזכר כלל על דבר תעניות שובבי"ם⁸ בשבועות אלו (מתחילת ספר שמות), ואפילו לא הענין, התיבה שובבי"ם!... כי עיקר התיקון על-ידי תעניות אלו כבר נסתיים בדורות הראשונים"⁹.

(7) התועדויות תשמ"ט כרך ב' עמ' 157.

(8) שבועות אלו כונו "שובבי"ם", ר"ת של שמות הפרשיות "שמות, וארא... משפטים" (ורמו לפסוק "שובו בני שובבים", ירמיהו ג'יד. כב), ובשם הארז"ל מובא שימים אלה מסוגלים לתקן פגם היסוד. בד"כ מתענים בימי ה' בשבוע, וראה במפורט בלוח דבר בעתו. (9) ספר השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 185, עיי"ש.

יום הילולא של הרמב"ם. מדברי הרבי: "ומסוגל הזמן ביותר להצטרף ללימוד הרמב"ם - בעמדנו בסמיכות לכ"ף (עשרים) בטבת (ביום הרביעי בשבוע שמתברך משבת זו), יום הסתלקותו של הרמב"ם, שביום זה "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו... מתגלה ומאיר... ופועל

ברמ"א יו"ד קטז ס"ה, וצ"ע שבשו"ע רבינו, חו"מ הל' שמירת גוף ונפש ס"ד (במהדורת קה"ת תש"כ ואילך, חלק היו עמ' 1773. במהדורה החדשה כרך ו' עמ' קמב), הביא כמה דברים מהרמ"א שם בקשר לשתית מים והשמיט עניין זה. פ רטים בזהירות זו נלקטו בס' 'שמירת הגוף והנפש' ס' מז. ה'תקופות' צוינו בלוח 'היום יום' בעמוד שלפני התחלת הלוח' עצמו, ובלוח כולל חב"ד מופיעות תמיד בתחילת החודשים המתאימים. בלוחות מופיעה השעה 10:30, והשעה האמורה בפנים היא בניכוי 21 דקות מ'אופק קהיר', ע"פ הנהוג בפועל ע"פ חצות האמצעי, ראה שערי הל' ומנהג או"ח ח"א עמ' רסא.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש